

Iz haja
10., 20. in zadnjega
dné vsacega meseca.

Naročnina
stane 1 gld. na leto.

Posamne številke
po 5 kr.

GLASNIK

Krščanski delavci, združite se!

Naročnino in dopise
pošiljajte uredništvu
»Glasnik«
Cesta v Mestni Log 4

Oglasila
delavcev, ki nimajo dela,
ali delodajalcev, ki
iščejo delavcev, se vspre-
jemajo zastoj!

Štev. 36.

V Ljubljani, 30. decembra 1899.

Letnik V.

Glasnik svojim naročnikom!

Zopet smo dovršili eno leto. Kar smo storili dobrega, bodi Bogu hvala za vse. Slabo in pomanjkljivo pa naj se vsteva nam in blagohotno oprostí.

Vzlasti ena stvar se je težko pogrešala pri našem listu. Ker se je pečal le s socialnimi razmerami, ni mogel pojasnovati političnih razmer in opisavati političnih dogodkov tako kot je marsikdó po pravici želel. Iz ravno tistega vzroka ni bilo mogoče prinašati raznih novic. Naši naročniki so mnogokje želeli, da bi jim bil »Glasnik« list za vse zadeve, ker jih je mnogo, ki so imeli samo naš list naročen.

Premišljali smo na vse strani, kako bi mogli prirediti »Glasnik« tak, kakoršne bi zadovoljeval delavcu, za katerega je pisan, v vseh ozirih. Pri tem smo morali vpoštevati to, da se dosedaj naš list ni izplačeval, mervuč smo imeli poleg obilnega truda tudi se velike troške, ki nam jih pa pokrilo ničnoben strankarsko vodstvo. Tudi noben jud se ni oglasil v našem uredništvu, da bi nas podprl s kakim tisočakom. »Glasnik« torej ni kazalo zvečati. Če se pa ne zveča — tako smo si mislili — pa nemore ustrzati svojem namenu.

Zato smo se odločili drugače. Stopili smo v zvezo z lastniki »Slovenskega lista« in smo se z njimi dogovorili tako-le:

»Slovenski list«, ki izhaja vsak teden na dveh ali vsaj na poldrugi

poli in zastopa krščanstvo socialno smer, se bo združil z »Glasnikom«. Uredništvo »Glasnika« bo poskrbelo, da bo imel vsak list »Slovenskega lista« samostojno urejevalni oddelček z naslovom »Glasnik«, kjer se bodo obravnavale delavske zadeve. Delavci bodo potem takem dobivali poročila o svojih stvareh ravno tako in še v obilnejši meri nego doslej. Poleg tega bodo pa imeli list, ki jih bo tudi o vseh drugih važnih stvareh poučeval.

Ko bi se razširile strokovne organizacije po Slovenskem, bi potem osnovali poseben list, ki bi se pečal samo s strokovnimi zadevami dotičnih organizacij.

Mislimo, da smo prav ukrenili. »Slovenski list« bo z novim letom znal svojo naročnino; zraven je pa lastništvo pripravljeno delavcem, ki pri svojih društvi naračajo list, znatno znižati ceno zanj.

Vseled tega prosimo:

1. Vsi naši dosedanji naročniki, naj se naroče, če še niso naručeni, z novim letom na »Slovenski list«.

2. Delavci naj naračajo ta list pri svojih društvi, da ga bodo tam skupno dobivali. Naše in »Slovenskega lista« uredništvo bo poskrbelo, da bo list dober in da bodo naročniki zadovoljni.

3. Tisti delavci, ki nimajo še društva v svojem kraju in se torej ne morejo obrniti na kako delavsko organizacijo, naj naračajo

list — vsaj prvič — pri uredništvu »Glasnika« in naj pošljejo vsaj 1 gld. kot del naročnine.

4. Vsi naši naročniki, bralci in prijatelji naj pa pridno razširjajo »Slovenski list«, zahteajo naj ga po gostilnah in kavarnah in naj ga podpirajo tudi z dopisi.

Kar se je doslej oglašilo naročnikov in poslalo naročnino za »Glasnik«, jih bomo izročili »Slovenskem listu«; prvi list dobe vsi naši dosedanji naročniki na ogled.

Pri ti priliki prosimo tudi, naj tisti naši naročniki, ki so z naročnino za l. 1899. še na dolgu, kmalu store svojo dolžnost. Krog 700 jih je takih. Da ob tako nerednem plačevanju ne more list ob naročnini izhajati, je jasno samo po sebi, tembolj ker je »Glasnik« bil tako po ceni, kot noben drug list ne, in vrh tega načelno ni v sprejemal večjega števila inseratov.

Vsepi kažejo, da naše dosedanje delo ni bilo zastoj. Krščansko-socialna misel je poglala svoje korenine globoko v našem delavskem ljudstvu. To ni brez zasluge našega lista. Upamo pa tudi, da bo »Glasnik« tudi vsedanji obliki, ko bo gostoval pri »Slovenskem listu« vspešno nadaljeval svojo nalogo.

V tem smislu vabimo k delu vse prijatelje krščansko-socialne organizacije in njim in sebi želimo v novem letu mnogo vreme in požrtvovalnosti za našo sveto stvar.

Uredništvo »Glasnik«.

LISTEK.

Vrvica.

Pater Ambroz je bil klican k umirajočemu. Hitel je, kar je mogel. Mudilo se je. Slo se je za lahkotnega mladeniča, ki si je vstrelil kroglo v prsi. Preveč premoženja in premalo dela je imel ta nesrečnež. Navadil se je najslabše družbe. Igra ga je še bolj razdivjala. Ko je nekoč veliko svoto zaigral, se mu je jelo studiti življenje in popoldne tistega dne je s samokresom hotel končati samega sebe. Prvič se ni dobro zadel; počit je v drugo in obležal smrtno ranjen. Ni pa izgubil zavesti. In ko je v groznih bolečinah premišljal svoje življenje, ko je trezno presojal, da bo za kratko mrtev, so se mu jele oglašati dobre misli v srcu. Čutil je, da ni prav živel, in skesan je pričakoval duhovnika.

Pater je ostal do poslednjega trenutka pri njem in ga tolažil. Umirajoči mu je vedno ponavljal, kako vse drugače se vidi življenje v smrtni uri, kakor sicer in ga prosil, naj njegov nesrečni vzgled velikrat pripoveduje drugim, da jih odvrne od slabih potov, po katerih je on zapravil svoje mlade dni.

Zamišljen se je vračal pater domu. Mračilo se je že. Treba mu je bilo iti skozi gost gozjd do svojega samostana. Pazil ni dovolj in zgrešil je pot; zasel je na napočno stezo. Oziral se je na vse strani, iskal je prave poti, pa vse je bilo zastoj. Ves vesel opazi v lesu slabo oblečenega moža in ga pokliče. Mož se mu ne oglasi. Pater stopi k njemu in ga prosi, naj mu pokaže, kako bi prišel domu. Mož je nekaj zagodnjel in zamahnil z roko proti gojzdu.

»Ne upam se priti sam; bodite torej tako dobri in pojte z menoj. Bog vam to dobro delo gotovo povrne!«

Mož se je nekaj časa obotavljal; konečno je pa vender dejal, da je pripravljen spremiti patra. Potoma mu je ta pripovedoval, kakšen opravek je imel. Popisoval mu je, kako žalostno je videti umirajočega človeka, ki je obupal nad življenjem, in kako dober je Bog, ki se je usmili nesrečnega mladeniča in mu dal pravega spoznanja vsaj v zadnjih trenutkih. Mladenič je zapustil Boga in pozabil nanj; a Bog ga ni pozabil.

Ko sta prišla izven gojzda, prime spremeljevalec patra za roko in mu pravi:

»Resili ste mi življenje. Sam Bog Vas je

poslal. Jaz sem delavec iz bližnje tvornice. Zmel sem dobro ženo in dvoje otrok. Nekaj zavoljo revščine, nekaj zavoljo slabih družb sem začel piti in sem spravil s tem ženo in otroka v prezgodnji grob. Žalost in lakota sta jih končali. To mi ni dalo miru ne po noči, ne po dnevi. Zdelo se mi je, da sem od vseh zapuščen, in že dlje časa sem me je nadlegoval neki glas: »Čemu si na svetu? Končaj se, da bo preje konec!« Nocoj sem hotel to izvršiti.

Pri teh besedah je potegnil iz žepa vrvico in jo je dal patru v roke: »S to vrvico sem se hotel zadrgniti. Pa prišli ste vi in me spravili seboj. Vaša pripoved mi je dala zopet prave misli. Vzemite to vrvico v spomin, da ste danes resili obupajočo dušo.«

»Ne jaz, marveč Bog Vas rešil, — pravi pater; — poplačal Vam je dobro delo, ki ste mi je izkazali.«

Razšla sta se. Obupani delavec se je vrnil z najboljšimi sklepi domu; držal jih je celo življenje. Pater pa je verno shrani vrvico in ob nji si večkrat ponavlja spomine na opisana dva dogodka, — tako sijajni priči božjega usmiljenja.

Slovenci in vlada.

(Dr. Krek v proračunskem odseku.)
(Konec.)

Pri ti priliki omenjam, da je ravno tisto napačno načelo, ki se je povdarjalo od nemške strani proti celjski gimnaziji, tudi letos ob prihodu čeških dijakov v celjsko mesto napravilo toliko šuma, stale nas Slovencev toliko žrtev. Ali more biti celjsko mesto, ki je trgovsko in obrtno središče popolno slovenski okolici, izključno nemška posest? Če se pravi: delajte si šole izven Celja, ker je Celje nemško, v Celju ne smete vsprejemati slovanskih gostov itd., pa bi se moralo tudi reči: napravite si za trgovino in obrt izven Celja središče. Kjer je gospodarsko središče, tam je tudi kulturno!

In vendar je — ne poslanca dr. Ferjančiča kratki govor, marveč stiri do pet tednov pred prihodom čeških dijakov v »Cillier Wacht« pričeto pisanje »Zur Abwehr slavischer Eindringlinge« — primerjaj s tem besede dr. Ferjančiča — po tem napačnem načelu spravilo za nekaj dni Slovence in njihove mirne goste v nevarnost — življenja samega. Bodi pa prito, da vlada v tem slučaju kjer se je pokazala najgorji pristranost mestne policije, ni storila svoje dolžnosti in da so v nevarnosti lastnega življenja bili domačini Slovenci in njihovi gostje.

Državni pravdnik v Celju je — kakor pričajo naše interpelacije, ki smo jih vložili v državni zbornici — umeval svojo nalogo v tem, da je zaplenjal slovenski tisk, edino javno obrambo napadenih Slovencev. Tako je z nami!

Omenjam naj pazinsko hrvatsko gimnazijo, ki se je letos otvorila — edina drobtina, ki se je zadnja leta odobrila južnoslovanskemu ljudstvu. V prvi razred se je vpisalo 127 dijakov, med njimi sta 102 iz okolice.

Pa zahtevate slovensko vseučilišče v Ljubljani, pravi kdo. Da, zahtevamo vseučilišče, a naša zahteva ni v prvi vrsti narodna. Vseučilišči na Dunaju, vzlasti pa v Gradcu povdarjata svoj nemški značaj tako, da se zdi, kot bi bil slovenski dijak ne samo neravnopraven na njih, marveč samo nerado toleriran usiljenec. Vzlasti v Gradcu — povdarjam. Zadnje dni je zopet rektor tako govoril o izključno nemškem značaju graškega vseučilišča, da je moralo to vse slovenske, sploh vse nenemške dijake, katerih je veliko število, hudo boleti. Naj imajo torej nemška vseučilišča svoje nemške dijake. S tega stališča, pa tudi zato, ker je popolnoma upravičeno, da ima avstrijski jug svojo univerzo, kjer bi bila nekatera predavanja tudi v slovenskem, oziroma morda tudi v italijanskem jeziku, zahtevamo vseučilišče v Ljubljani. A gluha so za nas i v tem oziru vladna ušesa.

Potujčevalni sistem pa označuje pri nas vzlasti naše uradništvo. Politiško uradništvo je med nami z neznatnimi izjemami nemškega rodu in nemškega mišljenja. Celo na Kranjskem imamo okrajne glavarje, ki niso veseli slovenskega jezika; tudi sodno uradništvo je v velikem številu po mišljenju in svojih težnjah tuje našemu narodu, ne izvzema Kranjskega, in Ljubljane. Če primorski namestnik sili ljudstvo, naj pritiska na slovenske goriške deželne poslance, naj vstopijo v deželni zbor, zraven pa pikro žali slovensko mišljenje, smemo upravičeni reči, da se z nami birokracija vse upa.

Da bi se opravičilo postopanje z nami, se rabi res posebna taktika. Najraje se iz

kake brezpomembne malenkosti napravi politička afra, iz kaknega neznatnega dogodka se izvijajo narodu popolnoma tuje misli in podtaknejo neresnične tendence — nevarnost za državo, panslavizem in kaj podobnega. Evo klasičnega dokaza izza zadnjega časa. Nekaj oseb se je v Ljubljani zbralo, da bi se kot zaseben klub učili ruščine. Deželna vlada jim je to prepovedala, in sicer z ozirom na § 17. cas. nar. dné 27. rožnika 1850 češ, da mora biti učitelj od države vsposobljen. Vsakdo vidi, da je to naravnost krivično. Jasno je tudi, da so vlado vodili politički nagibi. A ne tisti, ki so se učili ruščine, so imeli političke tendence, marveč vlada je s svojo prepovedjo, ki nasprotuje osebnim svobodam, osebnemu teženju po izobrazbi in zakonu, zanesla, kot vselej ob tacihi priilikah, politiko v to zadevo.

Pri ti priliki naj pa omenjam, da nasprotne stranke, ki jih vlada pri tem še podpira, nam vedno očitajo, da smo torej nekako odvisni od Nemcev. To večno očitanje rodi v nas čut nezastužene krivice, ker se nam z njim nekaj očita, kar je naša po lastnem trudu pridobljena lastnina, katere nima nikdo pravice kratiti. Zraven pa nas tudi nagiblje, da bomo odselej tembolj za svojo izobrazbo uporabljali ugodnosti, ki nam jih daje naša slovanska narodnost. Bolj nego doslej se bodo južni Slovani pečali z učenjem ne samo ruskega, marveč tudi češkega in poljskega jezika, v katerih vsakem se lahko tako izomikamo, da bomo brez strahu lahko vstopili med izobražence.

8. Tudi naše razmere kažejo, da državni organizem ni v redu. Pa saj to priča vse javno življenje. Ko bi bil v redu, ko bi vsak njegov organiški del dobil to, kar mu gre, bi vsak del s tem, ko bi skrbel za svoj posamni namen, deloval že tudi za splošnost, za skupni državni namen, za državo. Ne bilo bi treba ob vsaki priliki posebe zabičevati, kaj so državne potrebe. To bi čutili vsi udje sami po sebi. In zadoščenje državnim potrebam bi se ne kupovalo za razne koncesije. Avstrijscevi iščejo v državnem zboru. Pozablja se pri tem, da tu sem ne dohajamo kot posamniki, marveč kot zastopniki določenih organizmov — narodov, stanov, cerkve. Kakor nobeden ni zvezan z državo, razven po rodbini, narodu, stanu, skratka po organizmu, kateremu pripada, tako tudi nobeden ljudski zastopnik ni drugače Avstrijec, nego kot zastopnik nekega gotovega družabnega organizma. Zato pa ne more nobeden izmed njih abstrahirati od svojega prvotnejšega značaja in le kot tak more razmotrivati državne koristi in potrebe. Da se bodo pa te koristi in potrebe res uspešno uvaževale, je valed tega najpreje treba resitve narodnega vprašanja po načelu ravnopravnosti. Preveč se povdarja narodno vprašanje, ki vendar ni jedino v javnem življenju. Tako ugovarjajo. A ne da se preje pomiriti to povdarjanje in ne da se preje na temelju drugih idej-nazorov o svetu in življenju in iz njih izvirajočih socijalnih in političkih načel — diferencirati družba, nego da se preje reši narodno vprašanje.

9. Po tem izvajanju odgovarjam: Kakšno je naše stališče do sedanje vlade, ki po jstrenu nadaljuje nam sovražni sistem. Ta vlada je začasna. Provizornost je za nas slabo znamenje — omenjamalim. Začevna in vrhu tega uradniška vlada nima nobenih večjih namenov. Južni Slovenci smo proletarski narod in zato težko pričakujemo, da se v gospodarskem oziru kaj stori za naše zanemarjene dežele. Druge

železniške zveze s Trstom vprašanje se vije kot morska kača in čaka se vedno zastoj rešitve. Socijalno-politiške preosnove v korist delavstvu — izpopolnenje delavskega varstva, zavarovanje za starost in onemoglost, zakoni — v korist pri nas tako oslabelemu obrtnemu in propadajočemu kmetškemu stanu — vpijejo glasno. A nobeden jih ne čuje, najmanj pa provizoriška vlada.

A ta vlada je utegnila vendar s svojimi dejanji dokazati, da ne zasluži našega zaupanja: a) odpravila je jezikovne naredbe za Češko in Moravsko. To boli tudi nas zato, ker vidimo, da je vsaka vlada, ko se je hotela lotiti praktičkega izvrševanja narodne ravnopravnosti, padla in da se razbiva tudi večina, ki jo je podpirala.

Dalje zato, ker mi, ki imamo vzlasti valed sovražne birokracije tako nepopisno stanje, čutimo najbolj, kaj pomenja, če se koristi ljudstva podrejajo koristim uradništva, kar se je ravno z razveljavljenjem imenovanih naredeb zgodilo. In končno zato, ker smo valed bratske zveze s češkimi narodom tudi mi užaljeni in trpko zadeti. b) Vlada obeta jezikovni zakon. A kakor se vse zdi, hoče mu vzeti za podlago nemški binokostni program. Dokler bo v zbornici kak zastopnik slovenskega naroda, bo najodločnejše protestiral proti temu, da bi se načela, izražena v tem programu, jemala za temelj kakršnemukoli vladnemu činu. Ta program nam ni samo sovražen, marveč nas na Koroškem nazavnost zanikava in na Štajerskem odkrito ugonoblja. c) Vlada je tudi utegnila udariti nas s tem, da je imenovala znanega nasprotnika Slovencev za predsednika pri celjskem okrožnem sodišču, ravno tako odločnega Nemca za sodnika v Velikovecu, v sodnem okraju, kjer prebiva ogromna večina slovenskega ljudstva (Lemisch: Ni res). Res je, kakor je tudi res, da je ta vlada slovensčine veččega moža narneštila v dež. šol. svetu na Koroškem z Nemcem.

Tudi to, da je izpustila v proračunu mesto fanačnega nadsvetnika v Ljubljani, je sumljivo, da ne bi bile vmes protislovenske težnje. (Kniazio Lucki: bodite brez skrbi! To je samo pomota!)

Za to vlado se obeta koalicijska vlada, ki je še bolj nevarna.

Pa pridi, kar pride, naša dolžnost je, da vladi javno izrečemo, da ji ne zaupamo. Pripravljeni smo tudi na žrtve. Pri glasovanju o proračunskem provizoriju bomo svoje nezaupanje jasno pokazali. Doslej so slovenski zastopniki vedno podpirali vlado. Vlade jih niso poznale. Morda kot opozicijska stranka vzbudimo toliko pozornosti, da se spomni tudi vlada, da južni Slovenci bivamo in hočemo bivati.

Socijalne zadeve.

I. Zakonske knjige, potrebne obrtnikom in njih društvom:

1. Die Gewerbeordnung, herausgegeben von dr. Franz Müller. Wien, Manz 1898. Cena broš. 2 gld. 80 kr. vez. 3 gld. 30 kr.

2. Das allgemeine bürgerliche Gesetzbuch, herausgegeben von dr. Josef von Schrey, Wien Manz. Cena: broš. 2 gld. 50 kr. vez. 3 gld.

3. Die Staatsgrundgesetze. Wien, Manz. Cena: broš. 2 gld. 50 kr. vez. 3 gld.

4. Das Pressgesetz, Wien, Manz, Cena 70 kr.

5. Vereinsrecht und Versammlungsrecht, herausgegeben von Friedrich Pezner, Cena: broš. 80 kr.

6. Die directen Personalsteuern, herausgegeben von dr. Richard Reich, dva dela, cena obema skup: broš. 4 gld. 80 kr. vezana 5 gld. 80 kr.

7. Das Gewerbegerichtsgesetz Wien, Manz, cena: broš. 70 kr. vez. 1 gld. Anhang zum Gew. Ger. Ges. cena 10 kr.

8. Gesetze und Verordnungen über die Arbeiterversicherung, herausgegeben von dr. Otto Stöger, Wien, Manz, cena: broš. 2 gld. vez. 2 gld. 50 kr.

9. Musterstatut f. Bezirkskrankenkassen. Wien, Manz. Cena: 30 kr.

10. Gesetze vom 16. Jänner 1895 betreffend die Regelung der Sonn- und Feiertagsruhe im Gewerbebetriebe. Wien, Manz. Cena: 20 kr.

11. Gesetz über Erwerbs- und Wirtschaftsgenossenschaften vom 9. April 1873 R. G. Bl. Nr. 70., dobi se ali v Hof- und Staatsdruckerei, ali v Manzovi zbirki v zvezku: Das allgemeine Handelsgesetzbuch. Cena broš. 2 gld. 50 kr.

12. Das Mass und Gewichtswesen und der Aichdienst, herausgegeben von dr. Ritter v. Tsak, Wien, Manz. Cena: broš. 3 gld. 50 kr. vez. 3 gld. 50 kr.

13. Letopis »gospodarske zveze«, kjer so tudi zakoni dodani. Ljubljana, Gospodarska zveza. Cena: za nečlane 1 gld. 80 kr. za člane 1 gld. 30 kr.

II. Zakonske knjige, potrebne delavcem in njih društvom:

1. Das allg. bürgerl. Gesetzbuch, Wien, Manz, cena: broš. 2 gld. 50 kr.

2. Die Staatsgrundgesetze, Wien, Manz, cena: broš. 2 gld. 50 kr. vez. 3 gld.

3. Pressgesetz, Wien, Manz, cena: 60 kr.

4. Vereinsrecht und Versammlungsgesetz, Wien, Manz, cena: broš. 80 kr. vez. 1 gld. 10 kr.

5. Gesetze und Verordnungen, betreffend die Unfallversicherung und Krankenversicherung der Arbeiter, Wien, Manz, cena: broš. 80 kr. vez. 1 gld. 10 kr.

6. Gewerbegerichtsgesetze, Wien, Manz, cena: broš. 70 kr. vez. 1 gld.

7. Knapp Rudolf: Das Bruderladegesetz vom 28. Juli 1899 und das Musterstatut hiezu, Wien, Manz 1892. cena: 1 gld. 20 kr.

9. Gesetz über Erwerbs- und Wirtschaftsgenossenschaften vom 9. April 1863 R. G. Bl. Nr. 70. Dobi se ali v Hof- und Staatsdruckerei na Dunaju, ali v Manzovi zbirki v zvezku: Das allgemeine Handelsgesetzbuch, cena: broš. 2 gld. 50 kr. vez. 3 gld.

9. Letopis »Gospodarske zveze«, cena: za nečlane 1 gld. 80 kr. za člane 1 gld. 30 kr.

Drobtine.

Delavske razmere. Zakoni delavskega varstva se ne dotikajo celih vrst raznih uslužbencev. Tičejo se le tistih, za katere velja obrtni zakon: delavci po tavninah in razni pomočniki. Če tudi kmečke delavce popolnoma izpustimo, ostane še ogromno število takih, katerih službene razmere nujno zahtevajo, da se uredi, ki se pa ne morejo urediti po obrtnem zakonu. Ti so:

a) vse tiste osebe, ki so v službi trgovskih podjetij: trgovski pomočniki, trgovski učenci, agentje, knjigovodje, korespondenti in trgovski pomočniki delavci;

b) vsi uslužbenci po advokatskih in notarskih pisarnah: pisarji, solicitorji, koncipienti, notarski kandidati;

c) vsi, ki so rastavljeni po lekarnah, v tabačnih trafikah in loterijah in uradniki pri okrajnih bolniških blagajnah.

Treba je določiti, kdaj in kako naj se plačuje plača, kako se sme odpočetovati služba, kakšni morajo biti delavski prostori

z ozirom na zdravje in o nedeljskem počitku. Socijalno-politiški odsek državnega zbornega sveta se peča s temi vprašanji. Ko bi zboroval vedno drž. zbor, je upati, da bi se upravičenim željam imenovanih uslužbencev vstreglo. Vlada sama dozda se nič storila. Poslanci bi jo morali prisiliti. Toliko dela — in vse mora počivati, ker se gospodstvaželnji Nemci nočejo vkloniti pravičnosti.

Obrtna sodišča. Za večkrat smo pisali o potrebi in pomenu obrtnih sodišč, o katerih naš kranjski dež. zbor, kjer vladajo Nemci in njihovi podrepaniki, noče nič slišati. Zato nas pa veseli, da ni povsod tiste zasplosti v tem oziru kot pri nas. Dne 21. nov. je vstanovil justični minister štiri nova obrtna sodišča: v Ljubljani, Krakovem, Moravski Ostravi in Moravskem Schönbergu. Vsega skupaj jih je sedaj 8 vstanovljenih. Poig se imenovanih še: na Dunaju, Benu, Bilici in Reichenbergu.

Tiskarji so se letos po skupnem dogovoru zopet oglasili in zahtevali, naj se zboljša tarif za njihovo delo. Začetkom je bilo videti, da pride do hudega boja med njimi in med lastniki tiskare. Toda sedaj se je doseglo nekakšno sporazumljenje. Tiskarji so zahtevali, naj se jim skrajša delavnik. To zahtevano jim gospodarji kratko malo odbili. Dalje so zahtevali šest razredov najmanjše plače po sledečem stopnjevanju: 22, 24, 26, 28 in 30 Kr. — Sedaj so se zjedinih na 19, 21, 23, 25, 26 in 28 Kr. za tiste ki imajo polno plačo na 15-50, 16-50, 17-50, 19, 20 in 22 Kr. za ravno izučene delavce 5 let potem, kar so se jeli učiti. Za vajence ima ostati dosedanja vrsta. Ta tarif naj bi ostal 5½ oz. 6 let v veljavi.

Tiskarska stavka je bila pred durmi. Poravnava jo je preprečila. Tiskarji niso sicer vsega dosegli, kar so želeli, toda v vednih njihovih, če tudi malih uspehih se kaže moč njihove organizacije.

Naš bratovski list »Obrana práce« je bil zadnji čas velikrat zaplenjen, ker se je pečal z židovskim vprašanjem. Zato je posl. Šnajder interpeliral justičnega in notranjega ministra. »Med drugim pravi tako-le: ker zadnji čas kršćanske liste tako rekoč zavoljo vsake besede »jud« zaplenjajo, vprašujemo: »Ali hočeta ministra to protizakonito postopanje odpraviti?«

Kako napreduje Nemčija? En vzgled naj navedemo zato iz železne industrije. Pri nas so male železne industrije propadle, velike so pa s škodljivim kartelom zvezane napredek ovirale in vrh tega delavce in kupce oškočevale. Poglejmo, kako je na Nemskem. Do l. 1876 niso mogli Nemci z lastnim železom zadostiti svojim domačim potrebam, ki so bile razmeroma zelo skromne. Veliko avstrijskega železa se je prodalo na Nemško. Od takrat je potreba po železu vedno bolj rastla, toda še mnogo bolj se jo množilo proizvajanje železa, tako da sedaj izvažajo Nemčija do mala 2 milijona ton železa v druge države, da bi ga poprek vsak človek v državi porabi nad 100 kil. Ne smemo prezirati, da Nemčija prodaja železo marsikje, kjer bi bilo za nas mnogo bližje. Toda naši delavci morajo zapuščati svojo domovino, da na Nemškem v pramogokopih pripravljajo železo in industriji potrebno gradivo. Kako bi se pri nas premogovniki povzdignili, ko bi se okrepila železna industrija. In delavcem bi se lahko dal dober zaslužek. Sedaj pa birajo delavci po premogovnikih in po naših železnih industrijah; zraven pa hira tudi država.

Roparski umor. »Soča« poroča, da je skoro po celotnem Primorju znano Marjunico na Bači zadela velika neizgoda. V petek zvečer je prišel v njeno gostilno kakih 25 let star človek, ki je prosil prenočišča. Prijeli so ga spat v prvo nadstropje, Marjanica pa je legla na peč v sobi v pritličju. Okoli 11. ure po noči pa pride oni človek dol, rekoc, da ne more spati, ker je premrzlo. Ker se je delal tako, da ga zebe, mu je rekla Marjanica, naj ostane v sobi, ona pa je odšla v svojo prodajalnico štet skupljeni denar. Ko je mož to čul, je skočil v prodajalnico nad njo ter jo sunil 11krat z nožem. Ker je vpila na pomoč, jo prihitela dekla, katero je neznanec petkrat sunil z nožem. Obvestilo o tem takoj orožnike, ki sedaj iščejo lopova,

kateri je po storjenem napadu pobral kakih 30 gld. ter zbežal. Upanja ni, da bi ženski okrevali; danes smo čuli celo, da je Marjanica že umrla. Pravijo, da je lopov govoril dijalekt, kakor govore na Ponikvah.

»Mumelis«. Kaj pa je to? To je tako le: V elzaški vasi Weyersheim so včasih kmetje dobre volje in kadar v gostlji pijejo glazek čez mero, ki jim zleze v glavo, začne jih glave srbeti. V sredo vzamejo mizo in se vstavijo ob obeh straneh v dve vrsti in naredé kmečki »sturnir«. Obe stranki butati z glavami skup, in ker imajo prav trde glave, trpi ta boj precej časa in se neha še le tedaj, kadar jedna stranka opeša. Pravijo, da je ta boj zelo hud, ker ne merijo le na »bučo«, ampak tudi na usta in na nos. Vendar ostanejo pri tem »prijatelji in dobre volje«, in ko je »mumelis« končan, zalijejo ga še s steklenico vina in gredo mirno domov. — Vprašanje je pač, kaj je bolj pametno, o čem bolj neumno: Ali dvoboji dijakov ali »mumelis« kmetov?

Skrivnostna ženska na Dunaju, katero se dobili onemoglo na cesti in katere čudni govor so razni učenjaki zaman proučevali, nikakor ni sliškega rodu, kakor je hotel dokazovati neki dunajski postrešček, ki se je dalje časa potepal po Afriki. Fotografijo skrivnostne ženske je spoznala budimpeštanska policija ter konstatovala, da je mažarska sleparica in tatica Clara Bajori.

Hudo maščevanje je doletelo neko prusko sodnjo. Nek kmet se je vled obsodbe tako razsrdil, da je »slavni sodnji postal pismo psov in priložil — 50 usi. Obljubil je, da jih še pošlje.

33 otrok utonilo je na drsališču Frelinghien na nemško-francoski meji. Udel se jim je led.

O shodu! krščansko-socialna zveza še ni imela priložnosti, da bi bila nastopila kot zastopnica vseh delavskih organizacij na Slovenskem. Vreme nam je ob vseslovenski delavski slavnosti skazilo to njeno namero. Nikakor se ne gre pri tem zato, da bi se Ljubljancem kakor-koli povzdigovali nad drugimi, marveč edino le zato, da se omogoči gmetno in popolnoma vzajemno delovanje vseh slovenskih delavskih društev vstanovljenih po naših načelih. Da to dosežemo, moramo pričeti z resnim delom. In vled tega sklicuje zveza shod zaupnikov ki bi se bil imel vršiti dne 6. in 7. januarja. Mnogo reci se moramo pogovoriti. Kdor čame sam zase, odrveni in ostane brez moči in brez napredka. Treba nam je iskati moči v skupnosti. Od delavskih društev pričakujemo, da nam pošljejo od povsod svoje zastopnike; kjer pa se ni društva, pa vsaj naši pristasi lahko izbere zaupnika, ki se udeleži shoda. Ženski čas res ni posebno ugoden za take shode. Ker nam od mnogih strani pišejo, da se te dni shoda ne morejo vdeležiti, zato ga prelagamo za kasnejši čas, ki ga bomo še posebe naznanili. Naj se pa naša društva že sedaj posvetujejo o tem shodu in naj nam navnanjajo svoje želje in nasvete. Skličemo ga o binkoštib. Zborovati bo v katoliškem domu. Svojim gostom bomo preskrbeli prenočišča in jim skusali bivanjemed nami tudi sicer napraviti prijetno.

Vapored, po katerem se bo obravnavalo: 1. Pomen krščansko-socialne zveze. 2. Naš program a) splošno b) strokovna društva, (o zavarovanju. 3. Poročilo o sedanjih razmerah kršč.-soc. delavske organizacije med Slovenci. 4. kršč. soc. časopisje. 5. Organizacija. Če dobimo kakih novih nasvetov, izpopolnimo po potrebi ta vapored.

Pogovoriti se moramo do dobra, da bomo potem s toliko večji vremo delovali. Vsak vdeleženec bo s shoda ponesel sboj domu v prijateljski družbi vtrjene vzore in bo brez dvojbe mnogo koristil našim skupnim namenom. Velika industrija je na Slovenskem še v povojih. Skroimo, da se preje vtrdi v vseh ozirih ideja delavske organizacije, nego se prične razvijati v večji meri. Razumno, organizovano delavstvo je najvažnejši pogoj za napredek velikega obrta in najgotovnejše sredstvo za gospodarsko povzdigo.

Naše dežele potrebujejo te povzdige. S tem, da delamo za zboljšanje delavskih razmer v

duševnem in gmotnem oziru, skrbimo tudi najboljše za svoj ubogi narod in za svojo revno domovino. Delajmo!¹⁾

Zbirka ljudskih iger Dolgo časa že, zlasti pa, odkar se je med Slovenci tako bujno začelo razcvitati društveno življenje, se je pogrešalo prav občutno dobrih tiskanih iger, primernih za občinstvo, ki išče zabave v naših koristnih ljudskih društvih. Bilo je sicer že nekaj takih iger v rokopisih, a vedno prepisavanje je bila težavna in zamudna stvar, velikrat celo ni bilo mogoče dobiti igre na posodo itd. Zato si je „Slovenska kršč. soc. zveza“ pri svoji ustanovitvi stavila nalogo, kar najprej odpomoči temu nedostatku. Te dni je izdala I. snopič „Zbirka ljudskih iger“ Prvi snopič prinaša tri igre: „Pravica se je izkazala“, burka s petjem, spisal dr. J. Ev. Krek. „Zamujeni vlak“, šaloigra, priredil A. Kržič. „Lurška pastirica“, igrokaz po dr. R. Weissenhofferju, poslovenil L. S. Kot pri loga so številni izvirni napisi k igram. S tem je začela „Z.“ izvrševati del svoje naloge. Z veseljem bode nadaljevala, ako bode našla pri slavnem občinstvu, zlasti pri društvih, prijaznega odziva. Cena posameznim snopičem bode toliko, da se pokrijejo stroški. Za I. snopič se je nastavila cena mehko vezanemu izvodu 40 kr., po pošti 45 kr. Za društva, ki vzamejo vsaj pet izvodov skupaj, se je cena znižala na 30 kr. za izvod, po pošti toliko več, kolikor znaša poština. Posamezni snopiči se dobivajo pri „Slov. kršč. soc. zvezi“ in v „Katoliški bukvarni“ v Ljubljani. Slovenci, sežite pridno po njih.

Zabojer naklonlati je dolžnost blazcu Rossi Francu pri g. Razingeryu, a križ je, če se zaboj oživi in se na glavo zvli, kakor se je Rossitu zgodilo ki ga je zaboj na glavi jako opasno poškodoval.

Če imaš smolo pa jo imaš, tudi kuhar Maličev Egerer Vilko jo je pretekle dni o praznikih imel, prazil je v veliki ponvi masl; ko pa je isto odstavil, se mu je prevrnila in z mastjo si je sezgal levo roko tako, da je vsa v mehurjih.

Mese sta sekala Černetova mesarja v mesnici, a bila sta neprevidna tako, da je pomočnik Cucak vsekal v palec desne roke vajencu Antonu Poderžaj, mesto v meso.

Kako se naša gospoda veseli? Vsako večje mesto mora imeti svoje gledališče. Kako mogočno vpijejo tako imenovani izobraženci, kako potrebno je gledališče za vzgojo in napredek. Na vse kriplje dokazujejo pomen gledališča zato, da pripravijo javne zastope, da jim ga postavijo in iz javnih zakladov podpirajo. Ne maramo se tu razgovarjati o tem kakšno bode gledališče, da bo vstrezalo svojemu namenu in tudi ne razpravljati, kolikega pomena je dobro gledališče za ljudstvo in koliko škoduje slabo. Pač pa se moramo upreti dvema sleparijama, ki se pri tem gode: 1. Gledališča se ne plačujejo od tistih, ki jih rabijo za svojo zabavo, marveč od drugih, ki nimajo nič, — niti zabave — od njih. 2. Gledališča se vzdržujejo tako, da se pri tem igralci izrabljajo. Igralci in igralka se seveda sami ne prištevajo delavcem. Po svojem mišljenju spadajo k višjim krogom. Toda po svojem stanju so ravno gledališki igralci in igralka jeden del najbolj usmiljenja vrednih proletarcev. Vzlasti tisti, ki služijo svoj skromni zaslužek samo nekaj mesecev v letu, so veliki reveži. Moški so vsled tega zadolženi do grla; ženske si pa iščejo v mnogem oziru po potih, ki so prepovedane v 6. božji zapovedi potrebnih sredstev za življenje. Res je, da imajo nekatere prve igralka in pevke velike plače. Toda kaj pomenja letna plače 12.000 gl. če samo krojač za obleke več pobere. Tudi dobro plačane igralka zaidejo vsled tega na stran poti. Kako naj pa živé koristinje, ki dobivajo tudi na Dunaju 5 — 15 gl., časih malo več, na mesec. Naša naloga ni, da bi podrobno slikali žalostno stanje igralskega proletarijata. Toda v značilno sedanjih razmer smo napisali teh par vrstic. Iz njih se razvidi, da lahkoživnost in siast po razveseljevanju, ki vlada pri gospodi, zahteva na vse strani krutih žrtev. Delavski stanovi ji morajo plačevati; igralci in igralka, ki ji delajo veselje, pa morajo stradati ali pa ginevati v nepravnosti.

Zakon, ki ureja plače državnih služabnikov je v soboto dne 16. t. m. vsprejela državna zbornica. Vsprejele so se tri nove

stvari, ki niso bile v predlogu, ki ga je predložila vlada: 1. Državni pomožni služabniki se morajo vsaj tako zavarovati proti bolezni, kot so zavarovani delavci. 2. Pomožnim služabnikom, ki služijo nad eno leto, se mora dati približno 30% njihove plače. — 3. To pomenja 1 milijon več izdatkov. — 3. Vsi državni služabniki morajo imeti vsaj po en dan v tednu prost; vsaj vsak drugi teden mora biti ta prosti dan nedelja. Pri tej priliki moramo omenjati, da je dr. Krek glasoval za te predloge in da je popolnoma neresnično, da bi bil lansko leto glasoval proti zadnjemu — o dnevu za počitek določujočemu — odstavku, kakor je Resel spisal v knjižici »Staatselende« za svojo agitacijo. Mož se je bolj držal svojega agitacijskega namena, nego resnice. Gospodsk zbornica teh sprememb ni sprejela in zakon je vnova prišel v poslansko zbornico. Tam se je potr dil, kot ga je predložila vlada in dne 29. t. m. ga je za potrjenega objavil Dunajski uradni list.

Tržaški socijalni demokratje udarjeni. Pred sodiščem v Trstu se je vršila pravda, katera je socijalnodemokratsko stranko pokazala v pravi luči. Pravni zastopnik Richard Camber je že pred več leti izstopil iz socijalnodemokratske stranke in ustanovil »neodvisne« socijalističen list »Il Lavoro«, v katerem je delovanje »oficijoznih« socijalnih demokratov hudo bičal. Med njimi je posebno ostro prijel »voditelja« Gerina, kateremu je je očital med drugim tudi to, da je okradel delavsko blagajno. Gerin je seveda moral planiti po koncu in je za žive in mrtve trdil, da je nedolžen, imenoval Camberja »lažnjavca« in »šufta« in tožil radi razžaljenja časti. Pri obravnavi je Camber vse dokazal in razkril pred svetom veliko sleparijo, ki jo socijalni demokratje uganjajo z delavci. Gerin je res okradel delavsko blagajno. Ze dvanajst let živi voditelj Gerin samo od delavskih krajcaryev. Dunajski dr. Adler ga je nastavil v Trstu kot »voditelja« in mu dal tedenske plače 16 gl. Pri štrajku v Muggii je pregovoril delavce, da so mu dali po 4 gl. na dan. Vkljub takim dohodkom se Gerin za delavski blagor ni zmenil prav nič, romal je od gostilne do gostilne, zvečer vedno prišel pijan domov in zjutraj, kakor kak »boržo« vstajal ob 11. uri. Bil je popoln hriavec. Hodil je z delavci v najbolj umazane gostilne, jedel z njimi polento in fižol in pil vodo z jeshom, kakor proletarec, potem pa je šel z »višjimi sociji« v restavracijo, da se je najedel še pečenke in pil šampanjca. Ta mož je v Brnu poleg slovenskega voditelja socijalnih demokratov in feltonista »Narodovega« Etbina Kristana, zastopal laške socijalne demokrate na strankarskem shodu. Lepa družba!

Nesreče na železnici. Božični prazniki so prinesli tri velike nesreče na južni železnici. V Mariboru je butil brzovlak na potu z Dunaja v Trst popoldne ob 3 uri 35 minut v neki stroj, s katerim je bilo skupljanih več tovornih voz. Parni stroj pri brzovlaku, poštni voz in 6 tovornih voz je bilo nekaj popolnoma razbitih, mnogo hudo poškodovanih. Več oseb je bilo ranjenih. V poštnem vozu se je prevrnila peč in zgorelo je mnogo pisem in drugih pošljev. Skoraj ravno ob istem času je v Kalsdorfu butil iz Trsta prihajajoči brzovlak v tovorni vlak. Poštni voz je začel goreti. Z nevarnostjo lastnega življenja je potegnil strojevodja Roman Brichta poštnege sprevoznika Satke*ja v groznem stanju iz voza; morali so mu odrezati obe ožgani nogi. Več oseb je bilo ranjenih, in voz mnogo poškodovanih. Južna železnica ima škode do 2 milijona. V Bia je vlak Pešta - Dunaj butil ob vlak Pešta - Gradec. Poštni oficijal Egle je bil ubit, mnogo oseb ranjenih.

Učenca

za krojaški obrt nad 14 let starega in enega pomočnika

s primerno plačo, sprejme takoj v trajno delo

Franc Kokolj

krojaški mojster

Rakovnik št. 5. p. Medvode.

Jaz Ana Csillag

s svojimi 185 centimetrov dolgimi Loreley lasmi, dobila sem jih vsled 14 mesečne uporabe svoje samoiznajdene pomade. To so najznamenitejše avtoritete priznale za jedino sredstvo, ki ne povzroča izpadanja las, povspesuje rasti poživlja lasnik, povspesuje pri gospodih polno močno rast brk ter daje pri kratki uporabi lasem na glavi kakor tudi brkam naraven lesk ter polnost in ohrani te pred zgodnjim osivljenjem do najvišje starosti.

Cena lončku 1 gl., 2 gl., 3 gl., 5 gl.

Pošiljam po pošti vsak dan, ako se znesek naprej pošlje, ali pa s poštним povzetjem po vsem svetu iz tovarne, kamor naj se pošilja vse naročila.

Ana Csillag,

3. Dunaj I. Seilergasse 5.

Mladenič,

20 let star, ki je dovršil V. gimnazijski razred, popolnoma zmožen slovenskega in nemškega jezika v govoru in pisavi, želi vstopiti v kako pisarno kot začetnik. Plača primerna. Ponudbe pod A. P. na naslov „Glasnika“.

Podpisani usojam si slavnemu p. n. občinstvu, zlasti gospodom trgovcem uljudno naznaniti, da sem otvoril v Ljubljani

zavod za snaženje in oken.

Prevzemam v snaženje izložbena in sobna okna ter likanje sob. Tudi cele nove stavbe prevzemam v temeljito očiščenje, istotako tudi javne zavode in urade. Čestita naročila prejmlje iz prijaznosti Jožef Maček prodajalnica tobaka, Mestni trg št. 6.

V obilni obisk se priporoča

Peter Matelič,

Martinova cesta št. 81.

KATHREINER-Kneippova sladna kava.

Stara modrica, se meni!

Ze latn sem izpričano izvrstna prireda k toboli kavi. Pri življenju, orcnih, želodčnih boleznih, pri pomanjkanju krvi etc. zdravniško priporočena. — Najprijetnejša kavana pijača v stotisočih radušnicah.

¹⁾ Oglasi se pošiljajo G. Smolnikarju, stolnemu vikarju v Ljubljani.